

YEREL YÖNETİMLERİN SOSYAL SORUMLULUK UYGULAMALARI: KARABAĞLAR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

THE SOCIAL PRACTICES OF LOCAL GOVERNMENTS: THE CASE OF KARABAĞLAR MUNICIPALITY

Araştırma Görevlisi Mustafa Gökberk ERTAN

Kapadokya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi Bölümü, gokberk.ertan@kapadokya.edu.tr

Nevşehir / Türkiye

ORCID: 0000-0001-9484-4463

ÖZET

Bu araştırmada, yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik uygulamaları kapsamında toplumsal refahı ve eşit hizmet sunumunu hangi yöntemler uygulanarak gerçekleştirebileceği ele alınmıştır. Sosyal belediyecilik bilhassa dezavantajlı grupların hayat standardını yükseltmeyi, sosyal adaleti gerçekleştirmeyi ve kent hayatına aktif katılımı teşvik etmeyi gaye edinen bir yerel yönetim yaklaşımıdır. Araştırmanın örneklemini oluşturan Karabağlar Belediyesi, sunduğu sosyal hizmetler ve toplum odaklı projeleriyle sosyal belediyecilik anlayışının uygulandığı örnek belediyelerden birini oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı Karabağlar Belediyesi'nin sosyal belediyecilik faaliyetlerinin içeriğini, etkinliğini ve sosyal hizmetlere ihtiyaç duyanlar üzerinde yarattığı kamusal faydayı incelemektir. Belediye tarafından yürütülen sosyal yardım çalışmaları, kadın ve gençlik merkezleri, engelli bireylere yönelik hizmetler, kültürel ve eğitimsel projeler ve araştırmada değinilen diğer birçok sosyal hizmet bu bağlamda değerlendirilmiştir. Nitel araştırma yönetimi izlenen araştırmada; doküman analizi ile Karabağlar Belediyesinin sosyal hizmetler alanındaki çeşitli birimleri incelenmiş, faaliyet raporları ve resmi web sitesindeki içerikler detaylı şekilde analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ise, sosyal belediyecilik uygulamaları sayesinde Karabağlar ilçesinde toplumsal dayanışmanın güçlendirildiği, sosyal hizmete ihtiyaç duyan geniş bir kesimin hizmetle buluşturulduğu ve hizmetlerin erişilebilirliğinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Hizmet, Toplum, Yerel Yönetimler, Belediye

ABSTRACT

This study examines the methods that local governments can use to achieve social welfare and equal service provision within the scope of social municipalism practices. Social municipalism is a local government approach that aims to raise the standard of living of disadvantaged groups, achieve social justice, and encourage active participation in urban life. Karabağlar Municipality, which forms the sample of the study, is one of the exemplary municipalities where the concept of social municipalism is implemented, with its social services and community-oriented projects. The aim of the study is to examine the content, effectiveness, and public benefit of Karabağlar Municipality's social municipalism activities on those in need of social services.

The social assistance activities carried out by the municipality, women's and youth centers, services for people with disabilities, cultural and educational projects, and many other social services mentioned in the study were evaluated in this context. In the qualitative research study, document analysis was used to examine the various units of Karabağlar Municipality in the field of social services, and activity reports and content on the official website were analyzed in detail. The research concluded that, thanks to social municipalism practices, social solidarity has been strengthened in the Karabağlar district, a broad segment of the population in need of social services has been connected with these services, and the accessibility of services is high.

Keywords: Social Services, Society, Local Government, Municipality

1.GİRİŞ

Yıllar boyunca geleneksel olarak altyapı, imar ve temizlik gibi temel görevler ile dar bir kalıp içinde bırakılan yerel yönetim birimleri, 1980'lerden itibaren küreselleşme, yönetim ve katılımçılık ilkelerinin kamu yönetimi içine entegre edilmesi ile kurumsal ve yapısal dönüşüm geçirmiştir. Yeni yerel hizmet yaklaşımında belediyeler ve diğer yerel yönetim birimleri sadece hizmet sunmak yerine toplumsal kalkınmayı destekleyen, sosyal adaleti gözeten ve kentlilerin yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen yapılar haline gelmiştir. Bu dönüşüm ile birlikte yerel yönetimler için sosyal belediyeçilik, çevresel sürdürülebilirlik, vatandaş katılımı ve dijital hizmetler gibi yeni hizmet alanları oluşmuş ve ön plana çıkmıştır. Böylece yerel yönetim birimlerinde sadece fiziksel değil, sosyal ve kültürel ihtiyaçlara da cevap veren bütüncül bir kamu yönetimi anlayışını benimsenmiştir. “Sosyal belediyeçilik” anlayışı ise çağdaş kamu yönetimi yaklaşımlarının birçoğunun ilkeleri ile bağlantılı olan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım ile yerel yönetimler, ilgili kentte yaşayan özellikle de dezavantajlı olan hemşerilerine sosyal adalet ve sosyal hizmet ilkeleri çerçevesinde hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetler kent yoksulluğunun azaltılması, dezavantajlı grupların sosyal ve ekonomik anlamda güçlendirilmesi, sosyal yardımların kurumsallaştırılması, kültürel ve eğitim etkinliklerin desteklenmesi gibi çok boyutlu bir yapıyı içermektedir. Türkiye’de özellikle büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere pek çok belediye, bu anlayış kapsamında çeşitli projeler geliştirmektedir. Ancak sosyal belediyeçilik yaklaşımının da içerdiği birtakım kurumsal dezavantajlar ve açmazlar bulunmaktadır. Bunlar yerel yönetimlerin mali kaynaklarının sınırlı olması, kurumsal kapasite eksikliği, etkin planlamaların oluşturulmaması, veri tabanlı yönetim sistemlerinin zayıflığı ve siyasal yönelimler ile sosyal belediyeçilik uygulamalarının araçsallaştırmadan kaynaklanmaktadır. Bu sorunların üstesinden gelinmesinin çözümü ise sosyal hizmetlerin niteliklerinin artırılması, kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi, belediyeye personel seçiminde kayırmacılık yerine liyakat ilkesi çerçevesinde hareket edilmesi, hizmetlerin çeşitliliğinin ve etkinlik düzeyinin artırılması, sosyal hizmet duyan kişi veya grupların ölçeklendirilerek belirlenmesi, kamu-özel işbirliklerinin artırılması, katılımcı yönetim ve paydaşlar yönetimi anlayışının yerel yönetimlerde uygulanabilirliğinin sağlanması ve sivil toplum örgütlerinin yerel hizmetlere entegrasyonunun artırılması gibi ekonomik, yönetsel, davranışsal ve siyasal alanlardan geçmektedir.

Bu çalışmada Karabağlar Belediyesi’nin sosyal belediyeçilik anlayışıyla gerçekleştirdiği hizmetlerin kapsamını, niteliğini ve uygulama biçimlerini analiz etmek amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın temel amacı, “Karabağlar Belediyesi tarafından sosyal belediyeçilik anlayışı ile gerçekleştirilen hizmetler nelerdir?” sorusuna yanıt sunmaktır. Bu bağlamda araştırma betimleyici analiz yaklaşımı temel alınarak yapılandırılmıştır. Veri toplama sürecinde birincil kaynak olarak Karabağlar Belediyesi’nin resmi web sitesinde yayınlanan 2024 yılı Faaliyet Raporu esas alınmıştır. Raporun ilgili bölümleri ayrıntılı biçimde incelenmiş; sosyal belediyeçilik kapsamında hizmet veren çalışma birimlerinin faaliyetleri aktarılmıştır.

Diğer bir yandan, literatür taraması yapılmış ve sosyal belediyeçilik kavramı; sosyal politika, yerel yönetimlerin sosyal sorumlulukları ve kamu hizmetinde eşitlik ilkesi gibi kuramsal temeller üzerine oturtulmuştur.

Bu kuramsal zemin, Karabağlar Belediyesi'nin hizmetlerini değerlendirme sürecinde sosyal belediyeçilik hizmetlerinin kapsamının ve çeşitliliğinin daha iyi anlaşılmasına fayda sağlamıştır. Faaliyet raporunda yer alan hizmetler belediyeye ait birimlerin isimlerinden ve hizmetlerinin de içeriklerinden kaynaklı tematik olarak sınıflandırılmış, sosyal belediyeçiliğin temel ilkeleri olan katılım, eşitlik, sosyal adalet, erişilebilirlik ve sürdürülebilirlik ilkeleri ekseninde yorumlanmıştır. Bu yöntem, hem belediyenin mevcut hizmet sunum kapasitesini hem de bu hizmetlerin toplumsal etkisini değerlendirme imkânı vermiştir.

Araştırmada, sadece belge temelli bir analiz uygulanmış tutulmuş olup saha çalışması veya mülakat gibi veri toplama teknikleri uygulanmamıştır. Bu yönüyle araştırma, sosyal belediyeçilik hizmetlerinin belgeler üzerinden değerlendirilmesine dayanan bir analiz olarak yorumlanabilir.

2. SOSYAL DEVLET ANLAYIŞI VE YEREL DÜZEYDEKİ SOSYAL HİZMETLER

2.1 Sosyal Devlet

Sosyal devlet, devletin sosyal barışı ve sosyal adaleti toplum içinde tahsis etme gayesi ile sosyal ve ekonomik yaşama doğrudan dahil olmasının gerekli görüldüğü bir anlayıştır (Özbudun, 2023). Bir diğer ifadeyle, “toplumun temel hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılmasına yol açan hukuki, mali, kültürel ve tıbbi engellerin önüne geçerek bireylerin varlıklarının muhafazası için gereken şartları sağlama çabasıdır” (Gezgin, 2017).

Sosyal devlet anlayışı ile; vatandaşların refahı ve sosyal durumlarıyla öncelikli olarak ilgilenilir ve vatandaşların insan onuruna yakışır biçimde hayatlarına devam etmesi esas alınmaktadır. Böyle bir kavram çerçevesinde devletin gerçek manada bir refah toplumu tahayyül edebilmesi için ise; sosyal güvencenin temin edilmesi, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin alınması, eğitim ve iş gücü niteliğinin doğru değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu anlayış Batı ülkelerinde bir dönemin hakim yönetim yaklaşımı olan refah devleti anlayışı ile bağdaşmaktadır.

Sosyal devlet; bir yönetim biçiminden ziyade, hükümetlerin toplumda sosyal ve ekonomik denge mekanizmalarını gerçekleştirmesini sağlayan anlayıştır. Toplum, pek çok farklı bireyi kapsamakta ve sosyal devlet anlayışı her bireyi aynı şekilde içeren ve toplum faydasına her yükümlülüğü yerine getirmeyi hedefleyen bir yaklaşımdır. Böylece vatandaşlar hayatları boyunca, devletin sunduğu ve sunmakla yükümlü tutulduğu tüm etkinliklerden yararlanma hakkına sahip olmaktadır (Şahin, 2024).

Günümüzde egemen olan serbest piyasa ekonomisi ise bireysel çıkarların ve özel girişimin öncelendiği, devletin ekonomik faaliyetlerden çekildiği bir model anlayışıdır. Bu yaklaşım sosyal devlet anlayışı ile birçok noktada çelişmekte ve toplumsal bakımdan birçok zarara yol açmaktadır. Piyasa koşulları, güçlü olanın kazandığı bir düzen oluşturduğundan dolayı düşük gelir grupları daha fazla yoksullaşmakta, onlar temel ihtiyaçlarına bile erişimde zorluk çekmektedir. Eğitim, sağlık gibi temel faaliyetlerin özelleştirilmesi sosyal hakları birer piyasa ürününe dönüştürmekte; bu durum da sosyal koruma mekanizmalarını zayıflatmaktadır. Devletin refah sağlama rolünden çekilmesi ise, sosyal yardımların ve kamusal desteklerin kesintiye uğramasına yol açmaktadır. Serbest piyasa yaklaşımının benimsenmesinden dolayı dezavantajlı gruplar (engelliler, yaşlılar, işsizler) yönetim tarafından görmezden gelinmekte; sosyal devletin kapsayıcı yapısı aşınmaktadır. Tüm bu değinilen toplumsal ve bireysel problemlerin mücadelesinde ise sosyal devlet anlayışı ve yerel düzeyde uygulanan sosyal belediyeçilik yaklaşımı ile ihtiyaç sahibi olan her kesim korunmaya çalışılmaktadır.

2.2 Sosyal Politika

Sosyal politika günümüz itibarıyla genel manasıyla, bir ülkede birbirinden farklı toplumsal problemlere dair uygulanan politika ve önlemlerin tamamı olarak belirtilebilir. Ayrıca “sosyal politika” dar ve geniş manada kullanılmaktadır. Dar manada sosyal politika endüstrileşmeye koşut olarak başlamış, tüm ilgisini yalnızca iki sınıf arasındaki ilişkileri düzenlemeye yöneltmiştir.

İlgili sınıflar, endüstrileşmeden oldukça faydalanan ve sermaye gücünü temsil eden “iş- verenler” ile bu gelişmeden kazanım sağlayamayan ve emeğinden başka ekonomiye dönüştürebileceği hiçbir şeyi olmayan “işçi” sınıfıdır.

Bu dönemde sosyal politika genel itibarıyla hızlı sanayileşme ve kentleşme sebebiyle beliren yoksulluktan işçileri koruma gayesiyle alınan tedbirlerin tamamı olarak nitelendirilmiştir. İşçi sınıfında farklı sol ideolojilerin karşılık bulması gibi sebepler ise dar manada sosyal politika tedbirlerinin hayata geçmesine yardımcı olmuştur. İki sınıf arasındaki eşitsizliklerin arttığı ve çatışmaların yoğun yaşandığı kapitalist ekonomilerde, ekonomik koşulların işçi sınıfı kazanımına yönelik değiştirilerek, çatışmanın barışçı çareler ile üstesinden gelinmesi ve sosyal barışın sağlanması dar anlamdaki sosyal politikanın özünü yansıtmaktadır (Aydın, 2009).

Geniş manada sosyal politika ise, toplumsal hayatta meydana gelen tüm problemleri içermektedir. Tüm sosyal alanlar ve sosyal grupların sorunlarına çözüm bulmaya çalışılmasını ve çözümler üretilmesini yansıtmaktadır. Buradan hareketle: “*istihdam, gelir dağılımı, işsizlik, sendikalar, toplu pazarlık, sosyal güvenlik, vergi politikaları, endüstriyel demokrasi olmak üzere, toplumun tüm kesimlerine yönelik olarak eğitim, konut, çevre ve gıda sağlığı, toplumun sosyal ve kültürel gelişimi*” gibi birçok alanı içerdiği ifade edilebilir (Pektaş, 2010).

2.3 Sosyal Belediyecilik

Kamu Yönetimi disiplinin temel fonksiyonu toplumun ortak ihtiyaçlarına cevap vermektir. Belediyeler ile birlikte diğer yerel yönetim birimleri de toplumun yerel nitelikteki ortak gereksinimlerini üretmeyi ve karşılamayı hedeflemektedir. Bilhassa belediyeler yalnızca ulaşım, altyapı, temizlik, çevre ve kentsel gelişim gibi geleneksel yerel faaliyetleri karşılamakla kalmayıp beldede yaşayanların sosyal sorunlarıyla da muhataptır. Gelişmiş ülkelerin genelinde sosyal hizmetler büyük oranda yerel yönetim birimleri tarafından karşılanmakta, merkezi yönetimin rolü bu çalışmaların planlanması ve denetlenmesi ile sınırlı tutulmakta, uygulama ve finansman mahalli idarelerin sorumluluğuna verilmektedir (Aygen 2014). Bu sosyal hizmetler ile yerel düzeyde yardıma ihtiyaç duyanların isteklerine cevap verilmekte; dezavantajlı grupların yaşadıkları ortam daha mutlu, huzurlu ve güvenli hale getirilmektedir. İstihdam edilmeyen bireylere ekonomik yardımlar yapılmakta, kent ve toplum düzeyinde sosyal yardımlaşma ve dayanışma sağlanmaktadır (Berkün, 2017).

Sosyal belediyecilik ise, geleneksel belediyecilik anlayışından farklılık arz eden bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, belediyeleri sadece temel kentsel hizmetleri sağlayan değil; bireylerin sosyal ve kültürel taraflarına katkı sağlayan, bu hususta görev ve sorumluluklar üstlenen bir hizmet/yönetim birimi olarak öne çıkarmaktadır. Sosyal bir belediyenin başlıca üstlenmesi gereken mesele, belediye sınırları kapsamında yer alan bir sosyal doku ölçeğinin oluşturulmasıdır. Bu bakımdan belediye, sınırları içinde yaşamını sürdüren halkın gelir düzeyi, kültürel donanım derecesi, eğitim hali, kaç yaşında olduğu, hangi cinsiyeti taşıdığı gibi bilgileri anket, istatistik, kamuoyu araştırmaları vb. bilgi toplama ve araştırma teknikleri ile elde ederek sosyal belediyeciliği sahaya yansıtmaktadır. Elde edilen bilgiler sayesinde hangi kitlenin hangi hizmetlere ne kadar gereksinim duyduğu hususunda bilgi sahibi olunmakta ve hizmet sunumunda etkinlik, verimlilik, adalet gibi değerlerin uygulanması olanaklı kılınmaktadır. Sosyal belediyecilik anlayışı ile yardıma gereksinim duyanlara yardımlar gerçekleştirilmekte; onları yardıma muhtaç halden kurtarmak hedeflenmektedir. Sosyal belediyecilikte gaye, sosyal problemlerin meydana gelmesine göz yummamak, bu hususta önleyici önlemler oluşturmak, bu sayede insanların mutlu, huzurlu, sosyal refah düzeyi yüksek bir ortamda hayatını sürdürmesine olanak tanıyarak; çocuklara, gençlere, kadınlara, yaşlılara, özürllülere, muhtaç ailelere ve tüm halka dair sosyal hizmet projeleri yaratmaktır.

2.4 Sosyal Belediyecilik Anlayışının Hukuki Temelleri

Bir ülkenin vatandaşı olan ve bir kentte yaşayan her bireyin sadece vatandaş ve hemşeri olmasından dolayı birtakım hakları mevcuttur. Kısaca vatandaş ve kentli hakları olarak nitelenen bu haklar: yaşama hakkı, eğitim hakkı, sağlıklı ve dengeli bir ortamda bulunma hakkı, güvenlik hakkı, konut hakkı, kentsel kültürün korunması hakkı, ulusal ve yerel düzeydeki kamusal hizmetlere erişim ve bilgilendirilme haklarından oluşmaktadır. Bir diğer temel hak ise sosyal hizmetlerden yararlanma hakkıdır. Değinilen hakları garanti altına alan belgeler ise anayasa, kanunlar ve uluslararası düzeydeki anlaşmalardır. Sosyal hizmetlerden yararlanma haklarının ulusal düzeydeki hukuki temellerine değinmeden önce kısaca uluslararası düzeydeki bir düzenlemeden bahsetmekte yarar bulunmaktadır.

18 Mart 1992 yılında kabul edilen Avrupa Kentsel şartı ile birtakım ilkeler kentli haklarından sayılmıştır. Bu haklar: kent içi ulaşım, sağlıklı bir doğada ve çevrede yaşam sürmek, güvenli bir kentte yaşamak, kent içinde yaşayan engellilerin kent yönetimi tarafından hizmet alması, kentsel alanlarda spor yapmak ve boş zamanı değerlendirmek, kentte yer alan diğer canlı ve cansız kültürel unsurlar ile buluşmak, kent yönetimine aktif şekilde katılmak olarak belirlenmiştir (Çöpoğlu, 2014).

Ulusal düzeyde ise günümüzde uygulanmaya devam eden 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun birçok maddesinde sosyal belediyeciliğe kanuni dayanak sağlayan maddeler yer almaktadır. Her iki kanun, belediyeleri sosyal hizmet ve sosyal yardım alanlarında yetkili ve görevli atfederken, bu faaliyetler sayma yolu ile belirtilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesinde belediyeler: kültür ve sanat, gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım, meslek ve beceri kazandırma faaliyetlerini sağlama noktasında görevli sayılmaktadır. Nüfusu elli bini geçen belediyeler ise kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmak ile görevli kılınmıştır (Mermer, Şataf, Negiz, 2016). Yine bu madde kapsamında sportif manada gereksinim duyulan ekipmanların tahsis edilmesi, nakit yardımları, spor organizasyonlarının yapılması ve başarı sağlayan sporcular başta olmak üzere, bunlara eğitim ve teknik destek oluşturan personele ödül verilebileceği ifade edilmiştir (Alan, 2024).

Bu çalışmada örneklem olarak seçilen Karabağlar Belediyesi, büyükşehir belediyesi statüsünde olmasa da kanuni dayanağın gücünü belirtmek adına büyükşehirlerin de sosyal belediyecilik anlayışı kapsamında sorumlu sayıldığı görevleri ifade etmekte yarar vardır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi kanununun birçok maddesi sosyal belediyecilik anlayışını içermektedir. 5216 sayılı kanunun 7. Maddesinde büyükşehir belediyelerine, dezavantajlı gruplara yönelik sağlanacak sosyal hizmet alanındaki görevleri ifade edilmiştir. Büyükşehirin bütünlüğüne yarar sağlayan “sosyal donatılar, bölge parkları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri inşa etmek, yaptırmak, işletmek veya işletirmek; gerekli hallerde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait faaliyetlere dair bina ve tesislerin her durumdaki bakımını, onarımını gerçekleştirmek ve gereken malzeme desteğini temin etmek; il düzeyinde planlanan hedeflere uygun olarak, doğal afetlere dair plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde uygulamak; gerekli durumlarda diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği sunmak; afet riski barındıran veya can ve mal güvenliği yönünden tehlike arz eden binaların tahsisini sağlamak ve yıkmak; sağlık merkezleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara dair her bakımdan sosyal ve kültürel hizmetleri üstlenerek gelişimini sağlamak ve bu gaye ile sosyal tesisler oluşturmak, meslek ve beceri kazandırma kursları düzenlemek, işletmek veya işletmek, bu faaliyetleri gerçekleştirirken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile koordinasyon içinde çalışmak; büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediyesinin hak ve menfaatlerine sahip çıkmak koşulu ile bütçede yoksul ve muhtaçlar adına oluşturulan ödeneği kullanmak, özürülere yönelik çalışmalara destek olmak üzere özürülü merkezleri inşa etmek” şeklinde özetlenebilir.

Tüm bu yasal düzenlemeler neticesinde belediyelerin sosyal hizmetler yönünden görev ve sorumluluklarının geniş bir yelpaze olduğu görülmektedir. Belediyeler, yukarıda değinilen düzenlemeler çerçevesinde sosyal faaliyetlerin uygulanmasında mühim bir konuma sahiptir.

Belediyeler, sosyal faaliyetlerin gerçekleştirilmesine dair yasal görev ve sorumlulukları kendi imkân ve olanakları dahilinde, sivil toplum örgütleri ile iş birlikleri gerçekleştirerek ve özel sektör ile anlaşmalar yolu ile sürdürmektedir. Bununla birlikte belediyeler yerel düzeyde sosyal hizmet alanında faaliyet yapan kurum ve kuruluşları da desteklemekle görevlidir.

2.5 Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Örnekleri

Türkiye'de sosyal belediyecilik faaliyetleri yukarıda değinilen belediye ve büyükşehir belediye kanunları da esas alınarak bilhassa gelir düzeyi düşük bireyler, engelliler, çocuklar, yaşlılar, kadınlar ve gençlere yönelik ağırlık kazanmış durumdadır. Belediyeler, bu kesimlere dair çalışmalarını genel itibariyle "Sağlık ve Sosyal Hizmetler", "Sosyal Hizmetler", "Sağlık İşleri", "Kültür ve Sosyal İşler", "Eğitim ve Kültür İşleri" gibi adlarla örgütlenen hizmet birimleri ile gerçekleştirmektedir. Mevcut uygulamalar kapsamında belediyelerin sosyal belediyecilik alanında yürüttüğü hizmetlerden çeşitli örnekler: ana-çocuk sağlığı merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri ve tanı merkezleri oluşturmak; barınma hizmeti sağlamak gayesi ile evsiz ailelere, kimsesizlere, yaşamını sokakta sürdürenlere veya sokağa düşme riski taşıyan bireylere destek sağlamak; danışma ve psikolojik yardım merkezleri oluşturarak gençlerin, engellilerin ve kadınların sosyal etkileşim düzeylerini yükseltmek; hastane çevresinde hasta yakınlarına fayda sağlaması için konaklama imkanları yaratmak; yoksul kimselere yiyecek, giyecek ve yakacak yardımında bulunmak; aşevleri ve imarethaneler vasıtasıyla ihtiyaç sahiplerine destek sunmak; iş arayanları ve işverenleri buluşturarak istihdam ofisleri kurmak ve iş bulma sürecini kolaylaştırmak; iş kurma düşüncesi içinde olan kadınlara ve gençlere rehberlik sağlayarak gerekli makineleri ve ekipmanları temin etmek; kimsesi olmayan çocuklara yönelik çocuk yuvaları ve kreşler oluşturmak; kültür, sanat ve spor tesislerine yönelik yaygınlık kazandırmak; tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerini arttırmak; öğrencilere kırtasiye eşyaları temin etmek ve ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim bursu bağlamak; özürülüler için hizmet tesisleri inşa etmek ve rehabilitasyonlarını desteklemek; özürülülerin ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamlarda daha rahat hareket etmelerini sağlamak için tedbirler oluşturmak; sağlık sorunları ile boğuşan muhtaçlara maddi karşılığı olmayan tedavi hizmeti aktarmak, sanat, beceri ve meslek edindirme kursları düzenlemek, koruma, rehabilite etme ve meslek edindirme gayeli merkezler inşa ederek sokak çocukları ve madde bağımlısı olanlara destek sunmak; sosyal gruplara, sivil toplum kuruluşlarına ve kitle örgütlerine rehberlik çalışmaları düzenlemek, dayanışma faaliyetlerini ve yardımlaşma etkinliklerini özendirme; tanzim satış mağazaları, gıda ve giyim bankaları ile ucuz ekmek satışı gerçekleştirmek; yaşlı ve düşkünler için bakım evleri, güçsüzler yurdu ve huzurevleri tertip etmek, evde yaşayanlara evlerinde bakım hizmeti gerçekleştirmek şeklinde özetlenebilir (Yaşar, 2024).

3. SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Belediyelerin kendilerine atfedilen görevleri ve fonksiyonları gerçekleştirmeleri, gelirleriyle bağdaşmalıdır. Ülkemizde ise belediyelerin görev ve sorumluluklarıyla gelir kaynakları arasında orantısızlık mevcuttur. Bu durum belediyelerin halka aktaracakları sosyal hizmetlerin önünde en önemli sorunu teşkil etmektedir. Birçok belediye sosyal belediyecilik alanında mali kaynak yetersizliği sebebiyle çeşitli hizmetler sunamamakta ya da planlanan düzeye erişilememektedir. Bu sıkıntıların giderilmesi anlamında yerel yönetimlerin mali kaynaklarının da iyileştirilmesi ve artırılması gerekmektedir. Bu probleme dair 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile yerel yönetimlere bütçe vergi gelirlerinden aktarılan dağıtım oranı %5'ten %6'ya yükseltilmişse de gerçekçi bir çözüm bulunmamıştır (Bahar, 2021: 82). Belediyeler giderlerini genel itibariyle öz gelirlerinden oluşturmakta ve mali yetersizlik durumu sürmektedir. Bu durum ise yerel yönetimlerin diğer faaliyetleri ve sosyal belediyecilik uygulamalarına yönelik engel teşkil etmektedir. Ülkemizde sosyal belediyecilik anlayışının etkili ve verimli sunulmasının önünde bir diğer önemli sorun ise merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki yetki karmaşasıdır.

Merkezi yönetimin ve yerel yönetimlerin görev ve yetkileri kanunlarla belirlenmiş olmasına rağmen diğer birçok kamusal alanda olduğu gibi sosyal hizmetler alanında da hangi görevin hangi birime ait olduğu meselesi yönetsel bir sorun olmaya devam etmektedir. Sosyal hizmetlerin nasıl yapılacağı, kimin yapacağı, koordinasyonunun nasıl sağlanacağı meseleleri birçok belediyede çözümsüz kalmaktadır. Bu durum ise sosyal yardımlardan asıl yararlanması gereken kişilerin yararlanamamasına ve sosyal yardımın doğru kişilere ulaşmamasına sebep olmaktadır (Ünver, 2024).

Sosyal belediyeçilik uygulamaları halka kulak vermeyi ve halk ile iç içe olunmasını gerektiren bir yerel yönetim anlayışıdır. Halkın taleplerine doğrudan cevap verme kanalları ise çeşitlilik arz etmektedir. Anketler, kamuoyu araştırmaları gibi istatistiksel yöntemlerle vatandaşların ihtiyaçları belirlenmekte; sosyal, ekonomik ve kültürel hizmetlerin sunumunda elde edilen istatistiksel veriler kullanabilmekte ve ihtiyaç sahiplerine ilgili faaliyetlerin ulaşması mümkün kılınmaktadır. Tüm bu faaliyetler ise yeterli katılımcı ile görüşmemek, elde edilen verilerin analizinin doğru bir şekilde yapılmaması veya bulgulara rağmen aksi yönde hareket edilmesi gibi durumlardan dolayı sosyal hizmetlerin başarı düzeyini düşürebilmektedir (Bahar, 2021). Yerel halk, çeşitli kanallar vasıtasıyla belediye başkanına ve meclis üyelerine erişebilme olanağına sahip olsalar da yönetime doğrudan katılımı ve denetimi düşük düzeyde kalmaktadır. Bu boşluğun doldurulmasına yönelik 5393 sayılı yasa ile kamu yönetimi sistemimizde bulunan “kent konseyleri” halkın katılımını zorunlu kılan bir mekanizma olarak tasarlanmıştır. Bazı kentlerde iyi uygulama örneklerine rastlansa da yönetime vatandaş katılımının sürdürülebilir ve başarılı olduğu ifade edilemez. Bu noktada yerel demokratik katılım mekanizmalarının daha işlevsel biçimde kullanılarak vatandaşla gerçek manada fiziki ve duygusal bağın oluşturulması gerekmektedir. Yerel katılımın artması sosyal belediyeçilik uygulamalarının daha denetlenebilir olmasına olanak sağlayan yapının da yerleşmesine fayda sağlayacaktır. Bu durum belediyelerin belirli kesimlere yönelik çıkar sağladığı iddialarının da azalmasına olanak tanıyacaktır.

Yerel yönetim idarecilerinin sosyal belediyeçilik anlayışına karşı olumsuz bakış açıları, sosyal belediyeçiliğin içeriğine dair tutarsız davranışları ve sosyal politikalar hususunda farkındalık düzeylerinin düşük olması, sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin uygulanmasını ve başarı kazanmasını zorlaştırmaktadır. Belediye idarecilerinin sosyal hizmetlerinin önemine dair farkındalık düzeylerinin düşük olması toplumsal barışın da gelişmesinde bir engel olarak değerlendirilmektedir (Tanrıkut, 2022).

Sosyal belediyeçiliğin en temel problemlerinden biri de uzman ve nitelikli personellerin istihdam edilmemesidir. Sosyal belediyeçilik çalışmaları belediyelerde genel itibarıyla fizibilite çalışması olmadan ve deneme yanılma yöntemi ile uygulanmaktadır (Ünver, 2024). Uzman personelin bulundurulmaması veya sayısının az olması sebebiyle bilhassa sosyal projeler uygulanırken pek çok problem ile karşılaşmakta ve bu problemlere yönelik çözümlerden kaçılmaktadır. Belediyelerde uzman personel sayısının olması gerekenden düşük düzeyde kalması ise işinin uzmanı bireyler yerine kayırmacılık duygusu ile yöneticilerin yakınlarına kadro açması, partizanca anlayışlar çerçevesinde görevde yükselmeler, belediyeler tarafından uzman personel için belirlenen maaşların düşük düzeyli kalması ve ödemelerin zamanında yapılmaması problemleri giderek büyümektedir.

4. KARABAĞLAR BELEDİYESİNİN 2024 YILINDAKİ SOSYAL HİZMETLERİ

4.1 Karabağlar İlçesi Hakkında Genel Bilgiler

İzmir'in Karabağlar ilçesi, 6 Mart 2008 günü kabul edilen “5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” çerçevesinde Konak ilçesinden ayrılan 55 mahalle ile iki köyün birleştirilmesi çerçevesinde kurulmuştur (Karabağlar Belediyesi, 2024). 2012 senesinde yürürlüğe konulan “6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Kavacık ve Tırazlı köyleri mahalleye dönüştürülmüştür (Karabağlar Belediyesi, 2024).

2015 senesinde, Karabağlar Belediye Meclisinde alınan karar çerçevesinde Uzundere’de bulunan TOKİ Konutları bölgesi, Uzundere Mahallesi’nden sınırlar kapsamında ayrılarak Yaşar Kemal Mahallesi adı ile 58’inci mahalle ile kurulmuştur. İzmir’in güney kesiminde bulunan Karabağlar ilçesi, kentin metropol ilçelerinden birini oluşturmaktadır. İlçenin saat yönünde sırasıyla kuzeyinde Narlıdere, Balçova, Konak; doğu kısmında Buca ve Gaziemir; güney kısmında Menderes; batısında ise Güzelbahçe ve Seferihisar ilçeleri ile bulunmaktadır. İlçe merkezi 2700 hektarlık alanda bulunmakta; batı yönüne doğru Kavacık ve Tırazlı köylerinin bulunduğu dağlık alanları da kapsayarak toplam 9.870 hektarlık bir alana yayılım göstermektedir. İlçe, 2024 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre toplam 473.058 kişilik nüfusu ile İzmir’in en kalabalık ilçelerinden biridir (Karabağlar Belediyesi, 2024).

31.03.2024 tarihinde yapılan mahalli idareler seçimleri ile Karabağlar Belediyesinin ilk kadın Belediye Başkanı olan E. Helil İNAY KINAY seçilmiştir. Bu dönemde 30 müdürlüğe ilave olarak Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü, Afet İşleri Müdürlüğü, Tesisler Müdürlüğü, Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü ile Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü faaliyetlerine başlamıştır.

4.2 Karabağlar Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü Hakkında Genel Bilgiler

Karabağlar Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü 2024 senesinde, ‘*ilçede kaynaklara ulaşım olanağı kısıtlı olan kişilerin hizmetlere erişim düzeyinin yükseltilmesi, yoksullukla mücadele edilmesi, kadına yönelik şiddete karşı şiddetsiz eylem, engelli kimselerin kent yaşamına katılımının arttırılması ile hizmetlere erişiminin gerçekleştirilmesi, yaşlılara daha sağlıklı ve kaliteli bir hayat standardının sunulması, ihtiyaç sahibi asker aileleri ve muhtaç kişilerin ayni ve nakdi yardımlarla desteklenmesi, hasta ve engelli kişilerin kentsel ulaşım kalitesinin arttırılması, sağlık ve tedavi konusunda gereken yardımın verilmesi, eğitim ve öğrenimine devam etmesi güç öğrencilerin desteklenmesi, sosyal etkinliklerin inşası, iç veya dış göç ile ilçeye gelenlerin sosyal içirme sürecine dahil edilmesi, kadın ve gençlerin istihdamının önünün açılması, bu gaye ile kurslar açılması, çocuk suçluluğunun azaltılması, çocukların daha iyi eğitim olanaklarına erişmesi, vefat edenlerin yakınlarına, şehit ailelerine ve gazilere gerekli desteklerin sunulması ve tüm vatandaşlara eşit haklara dayalı yurttaşlık bilinci kazandırılması*’ amacı ile birçok faaliyet yürütmüştür (Karabağlar Belediyesi, 2024).

4.3 Ayni ve Nakdi Yardım Biriminden Sunulan Sosyal Hizmetler

Karabağlar Belediyesi tarafından geçici veya sürekli şekilde temel gereksinimlerine erişim sağlayamayan hasta ve/veya engelli durumda olan kimselere, ekonomik olarak eğitimini devam ettirmekte zorlanan öğrencilere, sağlıklı ortamda barınma imkanı bulunmayan muhtaçlara yardımlarda bulunmaktadır. Yardımlar, ayni ve nakdi yardımlar ile sosyal market desteği olarak aktarılmaktadır.

Her ay 1.000,00 TL yüklenen ‘*Sosyal Destek Kartı*’ ile vatandaşlar Karabağlar Belediyesinin anlaşma yaptığı marketlerden gereksinimleri olan ürünleri karşılayabilmektedir. 2024 senesi boyunca sosyal destek kartı hizmeti için başvuran 1.619 haneye sosyal inceleme yapma gayesi ile gidilmiş olup, önceki senelerden devam eden kayıtlarda eklenince toplam 3.154 kişi ‘*Sosyal Destek Kartı*’ hizmetinden yararlanmıştır (Karabağlar Belediyesi, 2024).

Ayni ve Nakdi Yardım Birimi tarafından sunulan bir diğer hizmet ise ilçede yaşam süren ve özel ihtiyaca gereksinim duyan bireylere yapılmış medikal malzeme desteğidir. Gelen başvuru ve talepler çerçevesinde 61 vatandaşa 15 adet medikal karyola, 22 adet manuel tekerlekli sandalye, 10 adet akülü tekerlekli sandalye, 1 adet havalı yatak, 1 adet akü, 3 adet özellikli sandalye, 1 adet pediatrik sandalye, 1 adet spor sandalyesi, 1 adet yürüteç, 1 adet puset, 3 adet banyo sandalyesi ve 2 adet tuvalet sandalyesi teslim edilmiştir (Karabağlar Belediyesi, 2024). Temel sağlık gereçlerine erişim kolaylaştırılarak, yoksulluk veya engellilik gibi nedenlerle dezavantajlı duruma düşmüş bireylerin sağlık hizmetlerinden eşit şekilde yararlanmasına katkı sağlanmaktadır.

Sunulan medikal malzeme desteği ile sağlık sorunlarının erken fark edilmesini ve zamanında müdahale edilmesini sağlanmaktadır. Bu hizmetler sayesinde kişilerin günlük yaşamlarını daha bağımsız, güvenli ve konforlu sürdürmelerine olanak tanınmaktadır.

Karabağlar Belediyesi ve Türk Kızılayı arasında yapılan protokol çerçevesinde, ilçede yaşam süren dar gelirli vatandaşlarımıza aynı destek gerçekleştirmek gayesi ile Bozyaka Mahallesinde “Sosyal Market” hizmete sunulmuştur. Sosyal Market uygulaması ile ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilen vatandaşlara, gıda ve giyim ürünleri temin edilmektedir. 2024 yılında Sosyal Market’ten 118 vatandaşa giyim, 579 vatandaşa da gıda malzemesi ve giyim yardımı gerçekleştirilmiştir. Bu tür yardımlar ile, öncelikle temel ihtiyaçlara erişimde yaşanan eşitsizliklerin azaltılması hedeflenmektedir. Giyinme, insan onurunu doğrudan etkileyen temel gereksinimlerden biridir. Buradan hareketle, dezavantajlı bireylerin mevsim koşullarına uygun, temiz ve yeterli giyime erişim sağlaması, hem fiziksel sağlıklarını korumaya hem de toplumsal görünürlük ve katılım açısından dışlanmayı azaltmaya katkı sağlamaktadır. Ayrıca, giyim yardımları sosyal dışlanma ve damgalanma riskini azaltmakta, bireylerin eğitim, iş gücü piyasası ve kamusal alanlarda daha özgüvenli hareket etmelerine zemin hazırlamaktadır. Bilhassa öğrenciler ve iş arayan bireyler için uygun kıyafetlerin tedarigi, toplumsal entegrasyonun güçlendirilmesi açısından stratejik bir rol oynamaktadır. Belediye tarafından Ramazan ve Kurban Bayramları dolayısıyla ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilen ailelere aynı destek sağlanmıştır. Gerçekleştirilen yardımlarla Ramazan Bayramı’nda toplam 3.283 adet ve Kurban Bayramı’nda da toplam 3.075 adet gıda kolisi hemşerilere ulaştırılmıştır. Kurban yardımı hizmeti, bilhassa dar gelirli hanelerin bayram döneminde et gibi yüksek maliyetli bir besin kaynağına ulaşımını sağlayarak gıda güvencesine katkıda bulunmaktadır. Bu hizmet belediyenin toplumsal eşitsizlikleri azaltma ve sosyal kapsayıcılığı artırma gayesinin başarılı somut bir örneğini oluşturmaktadır. Bu tür yardımlar, yerel yönetimlerin sadece hizmet sağlayan değil, aynı zamanda toplumsal dayanışmayı yerleştiren bir yönetsel birim olarak konumlanmasını da pekiştirmektedir. Kurban Bayramı’nda yapılan diğer gıda yardımı ise ilçe sınırlarında ikamet eden şehit yakınları ve gazilere verilen gıda kolisidir. Yapılan ziyaretlerde toplam 154 adet gıda kolisi desteği sağlanmıştır (Karabağlar Belediyesi, 2024).

4.4 Danışmanlık Hizmetleri Birimi Tarafından Sunulan Hizmetler

Karabağlar Belediyesi Danışmanlık Hizmetleri birimi tarafından kırılğan gruplara yönelik psikolojik ve sosyal destek hizmetleri yürütülmektedir. Bu kapsamda Çift-Aile Danışmanlığı, Kadın Danışmanlığı, Çocuk-Ergen Danışmanlığı, İleri Yaş Danışmanlığı ve Hukuksal Danışmanlık hizmetleri verilmektedir. Ayrıca Özgür Çocuk Evi’nde 36-60 ay arası çocuklara tam zamanlı olarak eğitim hizmeti ile Şehit Aileleri ve Gaziler Masası’nda şehit ailelerine ve gazilere destek sağlanmaktadır. Bu bağlamda verilen danışmanlık hizmetleri ile aile içi çatışmaların azaltılması, kadınların güçlendirilmesi, çocuk ve gençlerin sağlıklı gelişiminin desteklenmesi, yaşlı bireylerin yalnızlık ve dışlanmışlıkla mücadelesi gibi çok boyutlu sosyal sorunlara kamusal çözümler üretilmektedir. Özgür Çocuk Evi’nde sağlanan tam zamanlı okul öncesi eğitim ise erken çocukluk döneminin kritik gelişim süreçlerinde fırsat eşitliğini destekleyici bir rol oynamaktadır. Bu hizmet, özellikle çalışan ebeveynler açısından ekonomik ve psikolojik destek sunarken, çocukların bilişsel ve sosyal becerilerini geliştirerek eğitimde eşitsizliklerin azaltılmasına katkı sağlamaktadır.

4.5 Aile Danışmanlığı Birimi Tarafından Sunulan Hizmetler

Aile Danışmanlığı Birimi tarafından ailenin gelişim göstermesi ve daha iyi bir yaşama sahip olması için bireylerin katılımcı, üretken, kendini götürebilir hale gelmesi ve sorunun üstesinden gelinmesi kapasitelerinin geliştirilmesi gayesi ile koruyan, önleyen, eğiten, geliştiren, rehberlik sunan hizmetler verilmektedir. Birimde mesai saatleri dahilinde randevu sistemi ile ailelere için yapılan ücretsiz psiko-sosyal hizmetler ve aile çift danışmanlığı hizmetlerine ek olarak, görev alanıyla ilgili maddi karşılığı olmayan ve halka yönelik seminer, konferans ve benzeri çalıştaylar organize edilmektedir.

2018 yılında kurulan Şehit Yakınları ve Gaziler Masasında, görevli personel tarafından şehit yakınlarına ve ailelerine herhangi bir maddi kazanç beklenmeden psikolojik danışmanlık yapılmaktadır. Ramazan ve Kurban Bayramlarında verilen gıda kolilerinden, ilçede yaşamına devam eden şehit ve gazi aileleri de yarar sağlamaktadır. Bu desteğe ek olarak her yıl düzenlenen Kavacık Üzüm Festivali etkinliğinde uluslararası düzeyde tanınırlığı olan Kavacık üzümü, ihtiyaç duyanların doğrudan evlerine teslim bırakılmaktadır. İlçede yaşayan şehit ailelerinin şehitleri için organize etmek istedikleri törenlerde teknik ve lojistik destek sağlanmaktadır. Belediye tarafından 2024 yılında şehit yakınları ve gazilere yönelik 18 Mart Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü, Şehit Yakınlarına İftar Yemeği, 30 Ağustos Zafer Bayramı Etkinlikleri düzenlenmiştir. Bu etkinlikler ile sosyal belediyeciliğin toplumun tarihsel hafızasını diri tutmak, milli birlik ve beraberliği güçlendirmek, ortak değerler etrafında toplumsal dayanışmayı arttırmak gibi fonksiyonlarının gerçekleştirildiği yorumlanabilir. Bu tür anma ve kutlama etkinlikleri, vatandaşların geçmişle bağlarını koparmamasına, ortak kimlik bilinci geliştirmesine ve aidiyet duygusunun güçlenmesine yarar sağlamaktadır. Şehit yakınlarına yönelik düzenlenen iftar organizasyonu ise, hem sosyal sorumluluk hem de kamu vicdanının bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Bu tür etkinlikler, Karabağlar Belediyesinin topluma olan duyarlılığının yüksek düzeyde olduğunu göstermekte; mağduriyet yaşamış kesimlerle empati kurulduğunu yansıtmakta ve toplumsal dayanışma kültürünün geliştirildiğini göstermektedir.

4.6 Kadın Danışmanlığı ve Kadın – Erkek Eşitliği Birimi Tarafından Sunulan Hizmetler

Kadın Danışmanlığı Birimi tarafından sunulan hizmetler ise psikolojik ve hukuki danışmanlık veren, sosyal hizmet alanlarında yönlendirme yapan, birçok kadın ve meslek grupları ile eşgüdümlü şekilde kadına yönelik şiddete karşı çıkılan, buna sebebiyet veren cinsiyete dayalı ayrımcılık ve cinsiyet eşitsizliği meselelerinde farkındalık yükseltecek çalışmalar yürüten bir birimdir (Karabağlar Belediyesi, 2024). Kadınlara, şiddetle mücadele hususunda gereksinime ihtiyaçların olan konularda bilgi ve destek verilmekte veya kişiler, ihtiyaç duydukları desteği sağlayabilecek kuruluşlara yönlendirilmektedir. Farkındalık yükseltmeye dair yaygın eğitim hizmetleri sunulmakta, grup etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. Birimde mesai saatleri dahilinde randevu sistemi kanalı ile kadınlar için ücretsiz psiko-sosyal hizmetler ile görev alanıyla alakalı ücretsiz ve halka yönelik seminer, konferans ve benzeri programlar düzenlenmektedir. Belediye tarafından 2024 yılında “kadınlara” yönelik “Anne Destek Programı Eğitimi, Çocuk Hakları ve Mahremiyet Eğitimi, Girişimcilik Eğitimleri, Kadın Sağlığı – Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi” uygulanmıştır (Karabağlar Belediyesi, 2024).

Anne Destek Programı'nın sosyal belediyecilik ile ilişkisi çocuklara aile tutumlarının kazandırılması, çocuklarda beden kullanımının geliştirilmesi; zihinsel, dil, sosyal, duygusal ve öz bakım becerilerinin geliştirilmesi, çocuklarla etkili iletişimin öğretilmesi çocuğun olumlu davranış kazanması, zorlayıcı davranışlarının önlenmesi, anne olmanın önemini anlaşılması açısından önem arz etmektedir.

Çocuk Hakları ve Mahremiyet Eğitimi ile sosyal belediyecilik anlamında önem arz eden mesele, çocukların kendilerine dair hakların bilincine varması, hak ihlallerine karşı farkındalık geliştirmesinin sağlanmasıdır. Mahremiyet Eğitimi ise, çocukların beden sınırlarını tanıması, istismara karşı korunması ve sağlıklı bireyler olarak yetişmesi bakımından ciddi bir önem taşımaktadır. Belediyeler tarafından bu eğitimlerin sağlanması, çocuğu merkeze alan sosyal politikaların bir göstergesidir.

Karabağlar Belediyesi Kadın Danışmanlığı Birimi tarafından verilen Girişimcilik Eğitimlerinde ise kadınların iş hayatına dahil olma sıklığının artırılması, iş geliştirme ve finansal okuryazarlık konularında bilgi ve beceri düzeylerinin gelişmesi, hem bireysel anlamda güçlenmelerine hem de yerel ekonomik kalkınmalarının sağlanması açısından faydalı etkinliklerdir. Belediyelerin bu hizmetleri ücretsiz ve erişilebilir halde vermeleri, dezavantajlı gruplara fırsat eşitliği sağlanması açısından da önemli sayılmalıdır.

Ayrıca bu eğitimlerin, kadınların sosyal hayata katılımını teşvik ettiği yadsınamaz bir gerçektir. Bu eğitimler ile kadınların özgüvenlerini artmakta, dayanışma ağları güçlenmekte ve ataerkil toplumsal rollerinin dönüştürülme imkânı sunulmaktadır. Dolayısıyla kadınlara yönelik girişimcilik eğitimleri, sosyal belediyeciliğin eşitlikçi ve katılımcı vizyonunu sahaya yansıtan etkili uygulamalardan birini teşkil etmektedir.

Kadın Erkek Eşitliği Biriminde ise kadınlara yönelik hizmetlerin kapasitesinin artırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanması yolunda gereken önlemleri almak için çalışmalar yapılmaktadır. Bu çerçevede kadınların ihtiyaçlarını ortaya çıkarabilmek, anlayabilmek maksadıyla alan çalışmaları ve anketler düzenlenmekte, kurumsal iş birlikleri ve STK'lar ile ortak faaliyetler yürütülmektedir. Ek olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeyen, eşit yurttaşlık haklarına duyarlı ve toplumun dezavantajlı kesimlerine dair etkinliklerde erişim önceliği ile demokratik ve katılımcı bir yönetim anlayışı benimsenmektedir. Karabağlar'da yaşam süren kadınlara, psikolojik ve sosyal alanda destek verilerek farkındalık ve güçlendirme çalışmaları da sağlanmaktadır. Kadın istihdamını artırıcı ve kooperatifleşme sürecini destekleyici eğitim ve toplantılar düzenlenmektedir.

Karabağlarda kurumsal anlamda kooperatifleşme süreci Kavacıkta 2015 yılında 33 kadın ile girişimcilik eğitimi ile başlamış; kadınlar, ürettikleri ürünleri (pekmez, kekik suyu vb.) çeşitli kermes ve pazarlarda satarak kazanç sağlamışlardır. Kadınlar, sadece kendi el emeği ürünlerini ellerinden çıkararak elde ettikleri gelire Kavacık Kadın Kooperatifini kurmuşlardır. Karabağlar Belediyesi, 13 kadının bir araya gelerek inşa ettiği kooperatifin tüzüğünü hazırlamıştır. 09.06.2016 tarihinde Kavacık Üzüm Festivali'nde Kavacık Kadın Kooperatifi ile Karabağlar Belediyesi arasında protokol imzalanmıştır. Ayrıca Karabağlar Belediyesince düzenlenen etkinliklerde Kooperatife stand ve nakil hizmeti verilerek destek sağlanmış ve kooperatifin ortağı olunmuştur. Belediye tarafından kooperatifin kullanması için bir de atölye hazırlanmıştır. Kavacık Kadın Kooperatifi günümüzde, 2019 yılında coğrafi işaret almaya hak kazanan Kavacık Üzümünü ve bu üzümünden elde edilen lokum, pekmez gibi ürünleri satmaktadır. Ek olarak atölyede üreticinin ürünlerinin sıkma hizmeti gerçekleştirilerek %10 payla aldığı üzüm suyundan üzüm lokumu yapılmaktadır. Kavacık Kadın Kooperatifi, 33 kadın ve belediye ile 34 ortaklı oluşmaktadır. Her yıl düzenlenen Kavacık Üzüm Festivali'ne kooperatif de katılım sağlamaktadır.

4.7 Çocuk Ergen Danışmanlığı Birimi

Karabağlar Belediyesi Çocuk Ergen Danışmanlığı Birimi, ilçe sınırlarında yaşamını sürdüren tüm çocuk ve ergenlere yönelik kendi yaşındaki kişiler ile eşit koşullara ve şartlara erişiminin olması, çocuk suçluluk oranının azaltılması veya tamamen önlenmesi, zarar veren kötü alışkanlıklardan, ihmal ve istismardan sakınılmaları ve topluma yeniden kazandırılmaları için psikolojik destek hizmetleri yürütülmektedir (Karabağlar Belediyesi, 2024). Bu birimin en önemli etkinlikleri ise Özgür Çocuk Evi Uygulaması, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı etkinliği, Özgür Çocuk Evi Yıl Sonu Etkinliği, Oyun Durağı Etkinliği, Yaz Okulları, Özel Gereksinimli Çocuklara Yüzme Kursu, Avrupa Hareketlilik Haftası, 4 Ekim Hayvanları Koruma Günü Etkinliği, 19 Kasım Çocuğa Yönelik Cinsel İstismarı Önleme Günü ve 20 Kasım Çocuk Hakları Günü faaliyetleridir.

Özgür Çocuk Evi uygulaması ile okula merhaba demenin öncesinde eğitim hizmetine kavuşamayan sosyoekonomik düzeyi düşük, sadece geçimli ekonomiye sahip ailelerin, 36-60 ay grubundaki çocuklarına ücretsiz olarak hizmet verilmiştir. 23 Nisan etkinliğinde ise çocukların milli değerleri öğrenmesi ve birlik ruhunu hep birlikte kazanması için önem taşımaktadır. Karabağlar Belediyesinde çalışan personellerin çocuklarına yönelik olarak Belediye Ana Hizmet Binasında açılan yaz projesi kapsamında 4-6 yaş ve 7-14 yaş gruplarındaki çocuklara, yaz programına uygun etkinlikler düzenlenerek 30 Temmuz-30 Ağustos tarihleri arasında eğitim verilmiştir. "Oyun Durağı" isimli yaz projesinden 4-6 yaş arası 28 çocuk, 7-14 yaş arası da 36 çocuk olmak üzere toplam 64 çocuk faydalanmıştır. Bu proje ile çocukların fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal becerilerinin geliştirilmesi sağlanırken, çocuk hakları temelinde güvenli ve nitelikli bir gelişim ortamı sağlanmaktadır.

Bu tür kurslar özellikle ekonomik imkânları kısıtlı ailelerin çocuklarına eşit fırsatlar sunmasından dolayı fırsat eşitliği ilkesine hizmet etmekte ve başarılı bir sosyal belediyeçilik uygulaması olarak belirmektedir. Ayrıca bu kurslar ile, belediye çalışanı olan ebeveynler için güvenli zaman yönetimi olanağı sunduğu ve toplumsal dayanışmayı güçlendirdiği de bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

4 Ekim Hayvanları Koruma Günü etkinliği ile çocuklara küçük yaşlardan itibaren hayvan sevgisi, empati, sorumluluk bilinci ve doğa ile uyumlu yaşam anlayışı kazandırılmaktadır. Bilhassa kentleşmenin doğayla ilişkiyi zayıflattığı günümüzde bu tür etkinlikler, çocukların çevreye ve canlılara karşı duyarlılığını artırarak ekolojik farkındalık geliştirilmektedir.

4.8 Semt Merkezleri Kurslar Birimi

Karabağlar Belediyesi Semt Merkezleri ve Kurslar Birimi tüm yaş gurubundan olan kimselerin sürekli gelişmesi ve yaratıcı, üretken bireyler olarak yaşam standartlarının yükseltilmesi için ihtiyaç duyulduğu düşünülen mahallelerde hizmet vermektedir. Semt merkezleri, iç ve dış göç hareketliliği gerçekleştirmiş, ilçenin görece daha sosyoekonomik düzeyi düşük mahallerinde yaşayan, kamusal hizmetlere ve kentsel kaynaklara ulaşmakta zorluk çeken ve eşit fırsatlardan yoksun kalan gruplara, toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici hizmetler sağlamaktadır. Erkek ve kadın yaklaşım farklılığının hayatın her evresinde eşit gerçekleştirilmesi, kadının birey olarak daha güçlü bir hale gelmesi ve üretime katkısının devamlılığının sağlanması amacı kapsamında çalışmalarını devam ettirmektedir. Birbirinden farklı grupların farkındalık düzeyinin yükseltilmesi, güçlendirici eğitim programlarına ek olarak iş ve mesleki beceri kurslarının organize edilmesi, hobi kursları oluşturulması ve çocuklara yönelik yaz okulu kursları açılması gibi faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu birim tarafından öne çıkan kursları ise “mesleki kurslar, mobilya akademi, semt merkezlerinde düzenlenen kurslar” oluşturmaktadır (Karabağlar Belediyesi, 2024).

Mesleki beceri kursları, Karabağlar ilçesinde yaşam süren ve yoksulluk içindeki bireylerin, mesleki beceri edinmelerini ve istihdam düzeyinin yükseltilmesini sağlamak gayesi ile açılmaktadır. Kurslarda başlangıç itibariyle güçlendirici ve farkındalık artırıcı, son noktada ise işe girme olasılığını arttıran bir eğitim programı sunulmaktadır. Bu kurslar sayesinde, bilhassa dezavantajlı grupların istihdam edilebilirliğinin artırılması ve ekonomik bağımsızlıklarının kazandırılması olanağı sağlanmaktadır. Ek olarak bireylerin üretkenliği artmakta, toplumsal bütünleşmeye ve yerel kalkınmaya destek olunmaktadır. Yerel düzeyde beceri gelişimi sağlanarak bölgedeki iş gücü niteliği yükseltmekte ve sosyal dışlanmanın belli boyutlarda önüne geçilmektedir. Ayrıca Karabağlar Belediyesi bu gibi kursları ücretsiz ya da düşük maliyetli bir şekilde aktararak ekonomik engellerin önüne geçmekte ve eşit hizmet erişimine imkan yaratmaktadır. Eğitim yoluyla bireylerin özgüveni artmakta, sosyal sermayeler güçlenmekte ve yaşamlarında aktif yurttaşlar olarak rol almaları kolaylaştırılmaktadır.

2021 yılında hizmete başlayan Mobilya Akademi ise mobilya sektörüne nitelikli ara eleman yetiştirmek amacı ile oluşturulmuştur. Mobilya Akademi, bu mesleği sürdürmek isteyenler için önemli fırsatlar yaratmaktadır. Bu çerçevede Mobilya Akademi’de çeşitli konularda atölye çalışmaları, eğitimler, çalıştaylar ve paneller gerçekleştirilmiştir. Mobilya Akademi’de açılan 2024 yılı kurslarına, (Sürdürülebilir ve Ekolojik Tasarım, Sürdürülebilir Tasarım Dersi, Mobilya Döşemeciliği Dikiş Dersi, Geleneksel Ahşap Oymacılığı ve Sürdürülebilir Tasarım Dersi) 305 kişi katılım göstermiştir.

SONUÇ

Bu araştırmada sosyal devletin ülkemizdeki hukuki dayanakları, sosyal politika uygulamalarının temel dayanakları ve bu uygulamaların yerel yönetim birimlerinden olan belediyeler ile nasıl somutlaştırıldığı kuramsal ve uygulamalı düzeyde değerlendirilmiştir. Sosyal devlet ilkesi, yurttaşların sadece eşit haklara sahip olmasını değil, bu haklardan eşit biçimde yararlanabilmesinin gerekliliğinin anlaşıldığı bir yaklaşımdır.

Bu bağlamda yerel yönetim birimleri; özellikle belediyeler, merkezi yönetimin sosyal politikalarının tamamlayıcısı olmak yerine, doğrudan sosyal refahı artıran politikaların uygulayıcısı konumuna gelmiştir. Bu dönüşüm, sosyal belediyeçilik kavramının önemini daha görünür hale getirmiştir. Sosyal belediyeçilik, belediyelerin kent halkının sadece fiziksel yaşam koşullarını değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve ekonomik refahını da artırma sorumluluğunu üstlenmesi anlamına gelmektedir. Bu anlayış çerçevesinde çocuklara yönelik oyun, eğitim ve farkındalık etkinliklerinden, kadınların güçlendirilmesine yönelik girişimcilik ve mesleki beceri eğitimlerine; yaşlılara, engellilere, mültecilere sunulan danışmanlık hizmetlerinden sosyal yardımlara kadar geniş bir hizmet ağı sunulmaktadır. Bu hizmetlerin sahaya aktarımında belediyelerin karşılaştığı başlıca zorluklar ise; kaynak yetersizliği, uzman personel eksikliği, sürdürülebilirlik sorunu, koordinasyon eksikliği ve toplumsal katılımın düşük düzeyde kalmasıdır. Buna karşın bazı belediyeler, bu zorluklara rağmen yenilikçi ve etkili modeller geliştirerek sosyal belediyeçilik alanında dikkat çeken uygulamalar ortaya koymuştur. Karabağlar Belediyesi, bu açıdan incelenen örneklerden biridir. Karabağlar Belediyesinin sosyal belediyeçiliğin uygulanabilirliğini ve halk üzerindeki etkinliğini ispatlayan birçok faaliyeti araştırmada aktarılmıştır. Özellikle yoksullukla mücadele edilmesi için verilen market kartları ve maddi yardımlar, yaşlıların yaşam standartlarının geliştirilmesi için yapılan etkinlikler, kadına yönelik şiddete karşı gösterilen tepkisel faaliyetler, öğrencilere verilen ücretsiz eğitim kursları, göçmenlerin entegrasyonlarının hızlandırılması, şehit ailelerine ve gazilere aktarılan maddi destekler, milli birlik ve dayanışma ruhunun sağlanması adına aktarılan yardımlar, sosyal kapsayıcılık çerçevesinde kadınların ekonomik ve politik gelişimi için yapılan etkinlikler, kentlilik duygusunun geliştirilmesi, çocuk haklarının korunması için gösterilen gayretler, aile – çocuk ve toplum ilişkisinin erken yaşlarda çocuk zihnine yerleşmesi adına verilen eğitimler, kişisel yaratıcılığın artırılması için verilen eğitimler Karabağlar Belediyesinin öne çıkan ve başarılı sosyal belediyeçilik anlayışı içeren hizmetleridir. Sonuç olarak bu uygulamalar toplumsal kapsayıcılığı, dayanışmayı ve eşit hizmet ilkesini güçlendirerek, demokratik katılımın artırılmasına da katkı sunmaktadır. Bu yönüyle Karabağlar Belediyesi, yerel yönetimlerin sosyal sorumluluk anlayışının kurumsallaşmasına öncülük eden bir örnek olarak değerlendirilebilir.

5. KAYNAKÇA

Alan, Ç. (2024). “Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Anlayışı: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği”, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 57.

Aydın, M. (2009). Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler, Yedirenk Yayınevi, İstanbul.

Aygen, M. (2014). Sosyal Belediyeçilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği, Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 1(1): 179.

Bahar, Ö.F. (2021). “Kentsel Yoksulluğa Yönelik Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları: Antalya Kepez Belediyesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 82-83.

Berkün, S. (2017). Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Anlayışı, e-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi, 9(2): 585.

Çöpoğlu, M. (2014). Sosyal Belediyeçilik ve Sorunları, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2): 232.

Gezgin, P. S. (2017). Sosyal devlet, Yurttaşlık ve Çevre Bilgisi İçinde, Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Karabağlar Belediyesi, (2024). https://www.karabaglar.bel.tr/files/karabaglarbelediyesi_2024_faaliyetraporu.pdf

Mermer B.; Şataf C.; Negiz N.; Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Anlayışı: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(4), 1302.

Özbudun, E. (2023). Türk anayasa hukuku. Yetkin Yayınları, 138.

Pektaş, E.K (2010). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar, Akademik İncelemeler Dergisi, 5(1): 11.

Şahin, D. (2024). “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı Bağlamında Dezavantajlı Gruplara Yönelik Uygulamalar: Pursaklar Belediyesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Kapadokya Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Nevşehir, 35.

Tanrıkut, V.M, (2022). “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı Bakımından Sosyal Yardım ve Hizmetin Önemi: Keçiören Belediyesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 69.

Ünver, B. (2024). “Sosyal Belediyecilik: Kırıkkale Sulakyurt Belediyesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı, 79.

Yaşar Bünyamin, (2024), “Mardin Büyükşehir Belediyesi’ni Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme” , Yüksek Lisans Tezi, Şırnak Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Şırnak, 52-53.